

РЕЙ БРЕДЪРИ ИЗЧЕЗНАЛИЯТ МАРСИАНСКИ ГРАД

Превод от английски: Нели Константинова, 1982

chitanka.info

Огромното око плаваше в пространството. А зад огромното око, сред метал и механизми, се таеше малко око на човек, който гледаше и не можеше да се нагледа на купищата звезди и на пулсиращите светлини на милиарди, милиарди мили.

Малкото око уморено се затвори. Капитан Джон Уайлдър стоеше с ръка върху механизмите на телескопа, който изследваше Вселената, и накрая прошепна:

— Коя?

Астрономът до него отговори:

— Вие изберете.

— Да беше толкова лесно! — Уайлдър отвори очи. — Какви са данните на тази звезда?

— Алфа Лебед II. Същия размер и характеристики като нашето слънце. Възможно е да съществува планетна система...

— Възможно, но не сигурно. Ако изберем погрешна звезда, бог да е на помощ на хората, които изпращаме на двестагодишно пътуване да търсят планета, каквато там може и да няма... Не, в същност бог на мен да ми е на помощ, защото окончателният избор ще бъде мой, а може и себе си да пратя на това пътуване. Как можем да бъдем сигурни?

— Няма как. Избираме най-доброто предположение, изпращаме звездолета и почваме да се молим.

— Много окуражаващо наистина. Е, стига толкова. Уморен съм.

Уайлдър натисна бутона, с който се затваряше по-голямото око, телескопа на космическата обсерватория с ракетни двигатели, който безстрастно се вираше в бездната, виждаше много далеч, а знаеше много малко. Сега пък изобщо нищо не знаеше. Ракетната лаборатория висеше невиждаща сред безкрайната нощ.

— Да се връщаме! — нареди капитанът. — Прибираме се у дома.

И слепият просяк, протегнал ръка към звездите, разпери криле от пламъци и полетя.

От високо градовете на Марс изглеждаха много красиви. Спускайки се за приземяване, Уайлдър видя неоновите светлини сред сините хълмове и помисли: Ние ще разпалим огън и по световите на милиарди мили оттук, а децата на хората, които живеят сега под тези

неони, ще направим безсмъртни. Много просто — успеем ли, те ще живеят вечно.

Да живееш вечно... Ракетата се приземи. Да живееш вечно. Вятърът, който полъхваше откъм близкия град, миришеше на машинно масло. Някъде гърмяха алуминиевите челюсти на музикален автомат. Край ракетодрома ръждавееше бунице. Стари вестници танцуваха по ветровитата писта.

Уайлдър застина неподвижен на върха на подечника. Без никакво желание да слезе долу. Светлините неочаквано бяха станали хора, а не думи — досега те бяха само думи, с които можеше да борави с изтънчена лекота.

Той въздъхна. Човешкото бреме бе прекалено тежко. Звездите бяха прекалено далеч.

— Капитане? — повика някой.

Той направи крачка. Подежникът се спусна. С беззвучен вой се понесоха надолу, към истинска, твърд с истински хора по нея, които го чакаха да избере.

В полунощ телексът изсъска и изстреля телеграмен куршум. Уайлдър седеше зад писалището, заобиколен от магнитни ленти и перфокарти, и дълго не посягаше да го вземе. Накрая издърпа съобщението, прегледа го бегло и го смачка на стегната топка, но след малко го разгъна, разглади го и препрочете:

КАНЯ ВИ С ЯХТА ПО КАНАЛА. ОТБРАНО
ОБЩЕСТВО. ЧЕТИРИДНЕВНО ПЪТЕШЕСТВИЕ В
ТЪРСЕНЕ НА ИЗЧЕЗНАЛИЯ ГРАД. СЪОБЩЕТЕ ЗА
СЪГЛАСИЕТО СИ.

И. В. АРЪНСЪН.

Уайлдър присви очи и тихо се засмя. Смачка пак хартиятката, но спря, вдигна телефонната слушалка и каза:

— Телеграма за И. В. Арънсън, Марс-сити, едно.

ПРИЕМАМ ПОКАНАТА. НЕИЗВЕСТНО ЗАЩО, НО ПРИЕМАМ.

Затвори телефона и остана дълго да седи, загледан в нощта, която таеше в сенките си всякакви шептящи, цъкащи и движещи се машини.

Сухият канал чакаше.

Двадесет хиляди години бе чакал той, но виждаше единствено призрачните приливи на всепроникващия прах.

А сега най-неочаквано нещо прошумоля.

И шумоленето се превърна в устремно понесла се водна стена.

Сякаш юмрук на огромна машина се бе стоварил някъде по скали и въздухът гръмовно отекна: „Чудо!“ И водната стена, горда и висока, се понесе по каналите, разля се до всяко пресъхнало кътче на канала и потече към древните костеливо-сухи пустини, слисвайки стари пристани, вдигайки скелетите на кораби, изоставени преди тридесет века, когато някогашната вода се бе изпарила.

Прииждащата вода мина през един завой и издигна кораб, свеж като самотно утро, с прясно изсечени сребърни винтове и месингови перила, с ярки, извезани на Земята знамена. Яхтата, закотвена на брега на канала, носеше името „Арънсън I“.

На борда се усмихваше човекът със същото име. Мистър Арънсън се вслушваше в оживялата вода под кила на кораба.

И ромоленето на водата бе прорязано от бръмченето на приближаващ въртолет, после от моторетка, а във въздуха, сякаш свикани от вълшебен сбор, привлечени от блясъка на вода в стария канал, откъм хълмовете долитаха хора-стършели с реактивни двигатели на гърба и увисваха на място, сякаш усъмнили се, че такова стълпотворение от живот е предизвикано по волята на един богат човек.

Присвил очи в иронична усмивка, богатият се обръщаше към своите чедра и им предлагаше подслон от жегата, храна и пиене:

— Капитан Уайлдър! Мистър Паркхил! Мистър Бюмонт!

Уайлдър се приземи със своя апарат.

Сам Паркхил захвърли моторетката си — беше видял вече яхтата и тя стана новата му любов.

— Боже мой! — възкликна Бюмонт, професионален актьор, един от рояка хора в небето, които танцуваха като лъскави пчели във вятъра. — Не съм преценил добре кога да се появя. Подранил съм. Няма публика!

— Ще ви свалим с аплодисменти! — извика в отговор богатият старец и заръкопляска. После продължи: — Мистър Ейкънс!

— Ейкънс ли? — попита Паркхил. — Знаменитият ловец?

— Той самият!

И Ейкънс се стрелна надолу, сякаш за да ги сграбчи с хищни нокти. Той самият приличаше на ястреб. Скорострелният му живот го бе изострил и наточил като бръснач. Спускаяки се, той просто цепеше въздуха като непонятно възмездие, стоварващо се върху хора, които нищо лошо не му бяха сторили. Миг преди съкрушителния удар той спря с двигателя падането и с леко свистене се уталожил на мраморния кей. Стегнатата му гръд бе опасана от патрондаш. Джобовете му се издуваха като на хлапак, излязъл от сладкарница. Човек можеше да се досети, че целият бе натъпкан с бонбони-патрони и захарни бомби. Като злонраво момче той стискаше в ръка пушка, сякаш току-що паднала от стиската мълнии в юмука на Зевс, обаче с марката „Произведено в САЩ“. Лицето му беше потъмняло от слънчев загар, очите — изненадващо студени, ментово синьо-зелени кристали по набръчканата от слънцето кожа. Бяла порцеланова усмивка сред африканските мускули на лицето му. Планетата сякаш трепна, когато той стъпи на нея.

— Лъв дебне из юдейската земя! — извика глас от небесата. — Сега да видим агънца, подкарани на заколение!

— О, за бога, Хари млъкни! — обади се женски глас.

И две нови хвърчила, две боязливи човешки създания с трепетни души запърхаха във вятъра.

— Хари Харпуел! — ликуваше богаташът.

— Вдигнете взор към ангела господен, дошъл с Благовещение! — продължи, кръжейки, човекът в небето. — И благата му вест е...

— Той пак е пиян — допълни жена му. Тя летеше пред него, без да се обръща.

— Мигън Харпуел — съобщи богаташът с тон на импресарио, представящ своята трупа.

— Поет — каза Уайлдър.

— И акулата, жената на поета — промърмори Паркхил.

— Аз не съм пиан! — извика поетът във вятъра. — Аз просто съм опиянен.

И той се разрази в такъв порой смях, че всички долу едва не вдигнаха ръце да се предпазят от потопа.

Поетът се спусна като тромаво хвърчило-дракон и забръмча над яхтата. Жената на поета стисна устни, а той направи благославящ жест към всички и смигна на Уайлдър и Паркхил.

— Харпуел! — възкликна той. — Не е ли това име, достойно за велик съвременен поет, който страда в настоящето, живее в миналото, обръща в гроба костите на великите писатели, но лети с тази най-нова ветросмукачна миш-машина, за да спуска сонети над главите ви... Чак ми е жал за старите приповдигнати светци и ангели, дето не са имали такива невидими криле, с които да се възнасят в небесата и да се превъзнасят в химни и проклетия. Горките врабчета със защипани крилца, вързани за земята! Само геният им е можел да лети. Само музата им е познавала въздушната болест...

— Хари! — повика жена му, стъпила на кея, със затворени очи.

— Ловецо! — извика поетът. — Ейкънс! Ето ти най-големия трофей на света — крилат поет! Оголвам гърдта си. Пусни да полети жилото на твоята оса! Свали ме на земята като Икар. Нека блесне сноп лъчи в цевта ти и всичко да лумне като горски пожар, възнасящ се към небесата, превърнал восък, хляб, фитил и лира единствено в катран. Готови, прицели се, огън бий!

Ловецът на шега вдигна пушката.

Тогава поетът се разсмя още по-гръмогласно и наистина разкъса риза и оголи гърдта си.

В този момент над канала настъпи тишина.

Появи се една жена. След нея вървеше прислужничка. Не се виждаше никакво превозно средство и ти се струваше, че те дълго бяха бродили из марсианските планини и едва сега спирах.

Пълната тишина приковаваше вниманието към Кара Корели и придаваше достойнство на появата ѝ.

Поетът прекъсна излиянията си и се приземи.

Цялата компания гледаше актрисата, която също бе обърнала очи към тях, но не ги виждаше. Облечена беше в черен костюм, в тон с косите ѝ. Походката ѝ беше на жена, свикнала цял живот да я разбират от половин дума. После със същата невъзмутимост тя спря пред тях, сякаш очакваше дали някой ще се осмели да помръдне без заповед. Вятърът развяваше косите ѝ, спускащи се по раменете. Лицето ѝ беше поразително бледо и сякаш по-скоро тази бледост, а не очите ѝ, се бе втренчила в тях.

После, без дума да отрони, жената се качи на яхтата и седна отпред, като носово украшение, което си знае мястото и цената.

Мигът мълчание отмина.

Арънсън проследи с пръст печатния списък на гостите.

— Актьорът, една красива жена — и освен това актриса, ловецът, поетът, съпругата на поета, капитанът на ракета, бившият техник... Всички са на борда!

На кърмата на своя просторен кораб Арънсън разгърна карти.

— Дами и господа! — каза той. Предстои ни нещо повече от четиридневен гуляй, увеселение или екскурзия. Предстои ни Търсене!

Той изчака лицата им да се озарят и да погледнат картите през неговите очи, после продължи:

— Ние търсим прословутия изчезнал марсиански град, наричан някога Диа-Сао. Наричали са го и „Съдбовния Град“. Има нещо злоещо, свързано с него. Жителите му са избягали като от чума и той опустял. Все така пуст е той и сега, векове по-късно...

— През последните петнадесет години — намеси се капитан Уайлдър — ние изследвахме, нанесохме на карти и описахме в каталози всеки метър от повърхността на Марс. Не можеше да не забележим град с такива размери, за какъвто говорите вие.

— Вярно е — отговори Арънсън. — Но вашите данни са събирани от въздух и по земя. Вие не сте я изследвали по *воден път*! Защото досега каналите бяха сухи. А сега ще следваме новите води, запълнили и последния канал, и ще стигнем там, където са отивали корабите в стари времена, така ще видим най-последната новост, която трябва да се открие на Марс. И някъде по пътя — продължи богаташът, — а това е толкова сигурно, колкото че дишаме, ние ще открием най-красивия, най-фантастичния, най-ужасния град в историята на този древен свят. А влезем ли в този град — кой знае? —

може и да открием причината, поради която марсианците са побегнали с вопли от него преди десет хиляди години, както разправят легендите.

Мълчание. После:

— Браво! Чудесно! — И поетът раздруса ръката на стареца.

— А в този град — обади се Ейкънс, ловецът — дали няма да има оръжия, каквито никога не са били виждани?

— Напълно е възможно, сър.

— Много добре — ловецът притисна огнестрела си. — Вече беше почнало да става скучно — какви ли не зверове съм стрелял на Земята, не остана нищо непознато, и дойдох тук да търся по-нови, по-хубави, по-опасни хищници от всякакви видове и размери. И освен това — нови оръжия! Какво повече може да иска човек?

И той запрати сребристо-синкавата пушка зад борда. Тя с бълбукане потъна в чистата вода.

— Хайде вече да се махаме оттук!

— Хайде наистина — кимна Арънсън. — Да тръгваме.

И той натисна бутона, който задвижваше яхтата.

И водата понесе яхтата.

И яхтата заплава нататък, накъдето сочеше покойната бледост на Кара Корели — към отвъдното.

Поетът отвори първата бутилка, шампанско. Тапата гръмна. Единствено ловецът не подскочи.

Яхтата плаваше равномерно ден и нощ. Откриха някакви древни развалини и сред тях вечеряха и пиха вино, внесено от Земята през сто милиона мили. Отбелязаха, че виното добре е понесло пътуването.

С виното бе поднесен поетът, а след леката порция поет — сън на борда на яхтата, която напредваше в търсене на Града, който още не се разкриваше.

В три часа през нощта неспокоен, несвикнал с тежестта на планетата, която теглеше цялото му тяло и не го освобождаваше да заспи, Уайлдър излезе на задната палуба и там завари актрисата.

Тя гледаше как вълните се плъзгат край яхтата в мрачни откровения и прозрения.

Той седна до нея и мислено ѝ зададе въпрос.

Също така безмълвно Кара Корели си зададе същия въпрос и отговори:

— Аз съм тук, на Марс, защото неотдавна за първи път в живота ми един мъж ми каза истината.

Тя очакваше може би Уайлдър да изрази учудване, но той мълчеше. Яхтата се носеше като в поток беззвучно маело.

— Аз съм красива жена. Цял живот съм била красива. А това означава, че от самото начало хората ме лъжеха просто защото искаха да бъдат с мен. Израснах, заобиколена от неистините на мъже, жени, деца, които не искаха да предизвикат недоволството ми. Както е казано: Намуси ли се красавицата, светът потреперва.

Виждали ли сте някога красива жена, заобиколена от мъже и как те кимат ли, кимат? Чували ли сте смеха им? Мъжете все се смеят, каквото и да каже една красива жена. Ще се ненавиждат за това, но ще продължават да се усмихват, да казват „не“ вместо „да“ и „да“ вместо „не“.

И така беше ден след ден, година след година. Тълпа лъжци заставаха между мен и всяко неприятно нещо и думите им ме обвиваха в коприни.

И най-неочаквано, преди пет-шест седмици, този човек ми каза истината. Нещо дребно. Не помня какво точно каза, но не се засмя. Дори не се усмихна.

И още немлъкнал, разбрах, че е станало ужасното.

Аз бях остаряла.

Яхтата леко се люшна по вълните.

— О, разбира се, щеше да има още много мъже, които да ме лъжат и пак да се усмихват на всичко, което казвам. Но видях годините пред мен, когато Красавицата вече няма като тупне с краче, да предизвика земетресение и да прави малодушни иначе добри хора.

Този човек ли? Той веднага си взе истината назад, щом разбра, че ме е потресла. Но беше късно. Купих си билет за Марс само за отиване. И като пристигнах, поканата на Арънсън ми позволи да участвам в това ново пътешествие, което ще свърши... кой знае къде.

Уайлдър се усети, че при последните й думи неволно бе взел ръката й.

— Не — каза тя и я отдръпна. — Не ми казвайте нищо. Не ме докосвайте. Никакви съжаления. И самосъжаления. — Тя се усмихна за първи път през пътуването. — Колко странно. Винаги съм си мислила колко ли ще е хубаво един ден да сложа край на целия този

маскарад и да чуя истината. Но съм се заблуждавала. Нищо хубаво няма.

Тя се загледа в черните води край борда. Когато два-три часа покъсно вдигна поглед, до нея нямаше никой. Уайлдър си беше отишъл.

На втория ден, оставили се на волята на новите води, те заплаваха към високи планински вериги. По пътя закусиха в един старинен параклис, а вечерта хапнаха сред поредните развалини. Почти не говореха за Изчезналия. Град. Всички бяха сигурни, че никога няма да го открият.

Но на третия ден, без никой нищо да е казал, те усетиха да приближава духът на нещо Величествено.

Най-сетне поетът пръв изрази това с думите:

— Сякаш Бог си тананика някъде наоколо.

— Стига с твоите приповдигнатости! — обади се жена му. — Не можеш ли да говориш като хората, поне като имаш да им кажеш нещо?

— По дяволите, слушайте! — извика поетът.

Те се послушаха.

— Нямате ли чувство, че сте застанали на прага на гигантска кухня с бумтяща пещ, а някъде вътре всичко е уютно и топло, мирише на дивно шкембе и чудни дреболии, целите в кръв и горди с кръвта, и някъде с грамадните си ръце, целите в брашно, Бог готви пиршеството на Живота. И в казана на Слънцето ври бульонът, от който ще процъфти живот на Венера, в този казан къкри бульон от кости и силни сърца, които ще бъдат вложени в животни по планети на десет милиарда светлинни години. И не е ли Бог доволен от пословичния си труд във Великата Кухня на Вселената, където е сготвил менюто за цялата история от пирове, глад, гибел и процъфтяване за милиарди и милиарди години? И щом като е доволен, няма ли Бог да си тананика? Вслушайте се в себе си. Не сте ли изпълнени до мозъка на костите от тази музика? Защото Бог не просто тананика, той пее във всеки атом. Танцува в молекулите. И вечен празник ни изпълва. Нещо приближава! Ш-ш-т!

И той допря дебелия си пръст до издадените устни.

Всички мълчаха и бледостта на Кара Корели осветяваше като прожектор тъмните води напред.

Предчувствието обзе всички. И Уайлдър. И Паркхил. Те запалиха цигари да го замъглят. Те угасиха цигарите. Целите бяха очакване в сумрака.

А напевът приближаваше. Ловецът го надуши и отиде на носа на яхтата при безмълвната актриса. А поетът седна да запише собствените си слова, които току-що бе изрекъл.

— Да — каза той, когато се показаха звездите. — То вече е почти до нас. Вече ни застига. — Той си пое дъх. — Ето го!

Яхтата навлезе в тунел.

Тунелът навлезе под планината.

И там беше Градът.

Градът се намираше в кухня на планината, заобиколен от свои собствени поляни и със свое собствено странно обагрено и осветено каменно небе над него. И той се смяташе за изчезнал и не можеха да го открият по простата причина, че хората го бяха търсили по въздух или размотавайки пътищата, а в това време каналите, които водеха до него, очакваха най-обикновени пешеходци да минат оттам, където някога бяха текли водите.

И ето че сега яхтата, пълна с чужденци от друга планета, докосна древния кей.

И градът помръдна.

В стари времена градовете бяха живи или мъртви, ако в тях има или няма хора. Съвсем просто беше. Но в по-късния живот на Земята или на Марс градовете вече не умираха. Те заспиваха. И в сънищата си зъбчатите колела и лагери си спомняха как е било някога и какво може би ще бъде отново.

И когато хората един по един слязоха на кея, те усетиха една велика личност — скритата, гресирана, покрита с метал, блестяща душа на Града, разбудена окончателно от някакъв невидим и нечут фойерверк.

Тежестта на новите хора предизвика оживление сред механизмите. Сякаш бяха стъпили на чувствителни везни. Кеят се наклони с една милионна от сантиметъра.

И Градът, тромавата Спяща красавица, кошмарният механизъм, усети това докосване, тази целувка и се пробуди.

Гръмна гръм.

Във високата трийсетина метра стена се очерта врата, широка двайсетина метра. Двете половини на вратата с тътен се плъзнаха в страни и изчезнаха в стената.

Арънсън пристъпи напред.

Уайлдър понечи да го спре. Арънсън въздъхна.

— Капитане, без съвети, ако обичате. И без предупреждения. И без патрули, изпратени напред да обезвреждат злосторници. Градът иска ние да влезем. Той ни кани. Можете ли да си представите, че в него е останало нещо *живо*? Това е град-робот. И не гледайте така, сякаш подозирате бомба със закъснител. Колко време той не е виждал ни игри, ни развлечения? Двадесет века! Можете ли да разчитате марсианските йероглифи? Ей онзи ъглов камък. Градът е бил построен най-малко преди хиляда и деветстотин години.

— Но е изоставен! — каза Уайлдър.

— Говорите с такъв тон, сякаш чума ги е поразила.

— Не, не чума. — Уайлдър неспокойно се размърда, усетил под нозете си как огромните везни го претеглят и незабележимо се накланят. — Нещо друго. Нещо...

— Тогава да разберем какво. Да влизаме! Всички.

По един и по двама хората от Земята прекрачиха прага.

Последен го прекрачи Уайлдър.

И Градът окончателно оживя.

Металните покриви на Града се разтвориха като листца на цветя.

Прозорците се разтвориха широко, като клепачи на огромни очи, които ги оглеждаха отгоре надолу.

Реките на тротоарите тихо заромолиха и се плиснаха в нозете им, проблясвайки, през Града потекоха механически ручей.

Арънсън разглеждаше радостно металическите бързеи.

— За бога, камък ми падна от сърцето! Иначе трябваше аз да ви устройвам пикника. Но сега за това ще се погрижи Градът. Ще се срещнем тук след два часа да споделим впечатленията си. Да вървим!

И с тези думи той скочи на бягащата сребърна пътечка и тя бързо го понесе нататък.

Разтревожен, Уайлдър понечи да го последва. Но Арънсън весело извика:

— Влизайте, водата е чудесна!

И металическата река го отнесе, както им махаше.

Един след друг те стъпваха на подвижния тротоар и той ги поемаше. Паркхил, ловецът, поетът с жена си, актьорът и накрая — красавицата с прислужничката си. Те плуваха като статуи, мистериозно родени от вулканичната лава, която ги отнасяше нанякъде — или наникъде — това те можеха само да гадаят.

Уайлдър скочи. Реката меко пое подметките му. Оставяйки се на течението ѝ, той се понесе по булеварди, покрай паркове и през фиорди от сгради.

Зад тях пристанът и вратата опустяха. Не остана и следа от тяхното пристигане. Сякаш никога не ги е имало.

Бюмонт, актьорът, слезе пръв от самоходната пътека. Една сграда хвана окото му. И докато се сети, вече беше скочил и приближи, душейки въздуха.

Усмихна се.

Вече бе разбрал каква е тази сграда пред него, позна я по мириса. — Излъскан месинг. А това, бога ми, може да означава само едно.

Театър!

Месингови дръжки на вратите, месингови перила, месингови халки на кадифени завеси.

Той отвори вратата и влезе. Пак подуши наоколо и се разсмя с глас. Да. Без надписи, без светлини, единствено по този мирис, особената химия на метал и книжен прах от милиони откъснати билети.

Но освен всичко това... той се послуша. Тишината.

— Тишина, изпълнена с очакване. Няма на света друга такава тишина, която очаква. Само в театъра можеш да я срещнеш. Самите частици на въздуха потрепват в готовност. Сенките седят със затаен дъх. Тогава... готов или не... но ето ме!

Фоайето беше в подводно-зелено кадифе.

Самата театрална зала — в подводно-червено кадифе, едва различимо, когато откряна двойните врати. И някъде нататък беше сцената.

Нещо потрепна като огромно животно. Неговият дъх го бе пробудил и то оживяваше. Въздишката от полуотворената уста на

актьора раздвижи завесите на трийсет метра пред него, те се поразтвориха и прибраха като огромни крила.

Той колебливо тръгна.

Отвсякъде по високия таван извираше светлина, сякаш ята вълшебни светещи риби заплаваха едни срещу други.

Океанската светлина обля всичко. Бюмонт ахна.

Театърът беше пълен с народ.

Хиляди хора седяха неподвижно в изкуствения, сумрак. Вярно, те бяха дребнички, крехки, доста мургави и всички в сребърни маски, но все пак бяха хора!

И без да пита, той знаеше, че те са проседели тук десет хиляди години.

Въпреки това не бяха мъртви.

Те бяха... той протегна ръка и потупа по китката, един мъж, седнал до пътеката.

Ръката тихо дрънна.

Докосна рамото на една жена. Тя прозвънна. Като камбанка.

Да, те бяха чакали няколко хиляди години. Но пък на машините им е присъщо да чакат.

Той направи още една крачка и замръзна.

През залата премина въздишка.

Това беше като едва доловимия звук, който новороденото издава миг преди истински да вдиша, да се разтърси и изкреци плача си на изумление, че е живо.

Хиляди такива въздишки заглъхнаха в кадифените завеси.

Под маските — дали не му се стори? — леко се отвориха хиляди усти.

Двама помръднаха. Той спря.

Две хиляди очи се отвориха широко в кадифения сумрак.

Той пак тръгна.

Хиляда безмълвни глави се извиха на древните си, но добре смазани лагери.

Гледаха го.

По него пропълзя чудовищен, непреодолим студ.

Обърна се да избяга.

Но очите им не го пускаха.

А от ямата на оркестъра се разнесе музика.

Той погледна нататък и видя как бавно се вдигат насекомообразни инструменти — странни, гротескно-акробатически на вид. Някой тихо ги настройваше, барабанеше, писукаше, поглаждаше, затягаше.

Цялата публика едновременно обърна поглед към сцената.

Блеснаха всички светлини. Оркестърът гръмна в тържествен акорд.

Червените завеси се разтвориха. Прожекторът се закова в средата на сцената, осветявайки празен подиум с един празен стол на него.

Бюмонт чакаше.

Актьор не се появяваше. Раздвижване. Няколко ръце се вдигнаха отляво и отдясно. Дланите се приближиха. Почнаха леко да се удрят в аплодисменти.

Лъчът на прожектора се плъзна от сцената по пътеката.

Главите на публиката се завъртяха след кухия призрак от светлина. Маските меко проблясваха. Очите зад маските сякаш подканваха с топлия си цвят.

Бюмонт отстъпи назад.

Но лъчът неумолимо се приближаваше, оцветявайки пода с широк конус чиста белота.

И спря, като ухапа нозете му.

Публиката, обърнала лица към него, аплодираше все по-шумно. Театърът гърмеше, ревеше, тътнеше от нестихващи вълни на одобрение.

Студът и всичко в него се разтопи. Той се затопли. Чувстваше се като че ли го бяха подложили съблечен под проливен летен дъжд и бурята благодатно го бе измила. Сърцето му развълнувано подскачаше. Юмруците от само себе си се разтвориха. Мускулите му се отпуснаха.

Той постоя още една минута, докато дъждът окъпе отметнатото в блаженство назад лице, докато ороси жадните му клепачи и те затрептят и се затворят, и тогава против волята си, като привидение от крепостни стени, водено от призрачната светлина, той помръдна, пристъпи, плъзна се, понесе се по наклона към прекрасната гибел, вече не вървеше, а тичаше, и не тичаше, а препускаше и маските блестяха, очите пламтяха от възторг и фантастични приветствия, ръцете пърхаха в бушуващия въздух в извисяващ се полет като гълъбови криле,

подплашени от изстрел. Той усети, че нозете му стигнаха до стъпала. Аплодисментите още веднъж гръмнаха и затихнаха.

Той преглътна. После бавно изкачи стъпалата и застана в ярката светлина пред хиляда обърнати към него маски и две хиляди внимателни очи. Седна на празния стол и залата се затъмни, мощното дихание на бушуващата пещ утихна в металните гърла, остана само бръмченето на механически кошер и мирисът на машинен мускус в тъмнината.

Той обгърна колене с ръце. Отпусна се. И започна:

— Да бъдеш или да не бъдеш...

Пълна тишина.

Никакво покашляне. Никакво помръдване. Никакво шумолене. Ни едно примигване. Всички чакаха. Съвършенство. Съвършена публика. Най-съвършената на всички времена. Съвършена. Съвършена.

Без да бърза, той хвърляше словата в това съвършено езеро и усещаше как беззвучни кръгове се разливат и стихват надалеч.

— ... това е въпросът.

Той рецитираше. Те слушаха. Знаеше, че вече никога нямаше да го пуснат. Ще го доведат до безсъзнание с аплодисментите си. Ще поспи със съня на дете и ще стане отново да им говори. Целия Шекспир, целия Шоу, целия Молиер, всяко късче, трохичка, парченце, откъс. Самия себе си — в целия си репертоар.

Той стана, за да завърши монолога.

И свършил, той си помисли: Погребете ме! Засипете ме! Затрупайте ме дълбоко!

И послушно, от планината се спусна лавина.

Кара Корели попадна пред дворец на огледалата.

Прислужничката остана навън.

Кара Корели влезе вътре.

Тръгна през лабиринт и огледалата снемаха от лицето ѝ един ден, после една седмица, после един месец, после година, две години.

Това беше дворец на прекрасни, утешителни лъжи. Сякаш тя отново бе станала млада, заобиколена от всички тези високи, блестящи, огледални мъже, които никога повече през живота ѝ нямаше да ѝ кажат истината.

Кара вървеше към центъра на двореца. Когато спря, във всяко от високите, блестящи, огледални лица видя себе си двадесет и пет годишна.

Тя седна подред светлия лабиринт. Оглеждаше се, засияла от щастие.

Отвън прислужничката я чака около един час. После си тръгна.

Мястото беше тъмно, очертанията и размерите му още не се различаваха. Миришеше на масла за смазка, на кръв на деспотични влечуги със зъбчатки и колелца вместо зъби — влечугите бяха проснати в мрака и мълчаливо чакаха.

Исполинска врата се плъзна с ленив тътен, като провлачване на бронирана опашка, и Паркхил се озова сред плътен маслен вятър. Имаше чувството, че някой е залепил на лицето му бяло цвете. Но това беше просто внезапна усмивка на удивление.

Празните му ръце, които висяха покрай тялото, в неосъзнат импулс се протегнаха напред, сякаш просеяха от въздуха. И гребейки с тях като с весла, той тихо влезе в Гаража, Машинния цех, Ремонтната работилница или каквото там беше.

Изпълнен със свят възторг, със свят и безбожен детски захлас от гледката, той тръгна навътре и бавно разглеждаше.

Защото докдето поглед стигаше, беше пълно с машини.

Машини, които бягат по земята. Машини, които летят във въздуха. Машини на колела, готови да потеглят във всякаква посока. Машини на две колела. Машини на три, четири, шест или осем колела. Машини прилични на пеперуди. Машини, подобни на древни моторетки. Три хиляди машини, строени в редици тук, четири хиляди проблясваха в готовност там. Други хиляда лежаха обърнати, с извадени колела, оголили вътрешностите си, чакащи ремонт. Други хиляда бяха вдигнати високо на паякови ремонтни крикове, излагайки пред погледа прекрасните си дъна, своите клапани и тръби, фини, заплетени, молеци да ги пипнеш, развинтиш, затегнеш, пренамотаеш, акуратно да ги гресиращ.

Ръцете го засърбяха.

Вървеше през първобитния мирис на блатен газ, сред мъртви, очакващи възкресението си, древни, но все пак нови бронирани

механически влечуги и колкото повече ги гледаше, толкова по-остро усещаше собствената си усмивка.

Град като град, който в известна степен можеше сам да се поддържа. Но рано или късно редките пеперуди от метална паяжина, леки газове и възпламенителни мечти падат обратно на земята. Машините, които ремонтират машини, остаряват, заболяват и осакатяват. И затова е този Гараж-зверилник, сънно Гробище на слонове, където алуминиеви дракони се довличат ръждясали, с надеждата, че е останал поне един жив човек сред толкова много работлив, но мъртъв метал, човек, който ще се залови и ще оправи всичко. Един бог на машините, който ще изрече: „Ти, Лазарескаватор, стани и ходи!“, „Ти, въртолет, възкръсни от мъртвите!“ И, миропомазвайки ги с левиатанови смазки, ще ги докосне с вълшебен гаечен ключ и ще ги отпрати на почти вечен живот във въздуха и над подвижните като живак пътеки.

Паркхил мина покрай деветстотин работи и роботки, погубени от обикновена корозия. Той ще ги излекува от ръждата.

Веднага! Почне ли веднага, мислеше си Паркхил, запретвайки ръкави и оглеждайки редиците машини, простиращи се на цяла миля сред гаражи, крикове, подежни кранове, складове, варели с масла и разпръснати шрапнели на инструменти, проблясващи в очакване той да ги вземе; започнеше ли веднага, щеше да стигне до края на гигантския, нескончаем гараж, до аварийната станция, до ремонтната работилница, вероятно след тридесет години!

Да затегнеш милиарди болтове, да се почовъркаш в милиарди двигатели! Да лягаш под милиард железни търбуси, осиротели от изтеклото масло. И всичко това сам, сам, сам с прекрасните, покорни, бръмчащи като разбунени пчели устройства, механизми и уреди.

Ръцете му посегнаха за инструментите. Той стисна гаечния ключ. Намери една ниска ремонтна платформа с четиридесет колела. Легна на нея и свистейки, се плъзна из гаража. Платформата просто летеше.

Паркхил изчезна под огромен автомобил с древна конструкция.

Не се виждаше, но се чуваше как работи в търбуха на машината. Легнал по гръб, той й говореше. И когато я потупа, за да я пробуди за живот, машината отвърна.

Сребърните пътечки неспирно тичаха нанякъде.

Хиляди години бяха бягали празни, понесли само прах по маршрутите си сред високите, заспали сгради.

Сега върху една от подвижните пътеки се извиси като застаряваща статуя Арънсън.

И колкото по-нататък го отвеждаше пътеката, толкова повече Градът се разкриваше пред погледа му, колкото повече сгради и паркове прелитаха пред погледа му, толкова повече угасваше усмивката му. Цветът на лицето му се промени.

— Играчка — чу се той да прошепва. Шепотът звучеше древно. — Просто още една... — и тук гласът му толкова отслабна, че почти се стопи, — ... още една Играчка.

Свръхиграчка наистина. Но животът му беше пълен с такива играчки, винаги — откакто се помнеше. Ако не беше монетен автомат, то щеше да бъде следващият модел хитроумен музикален автомат или пък някакъв суперсложен, ултрабанален свръхзвуков Hi—Fi стереоговорител. От това, че цял живот бе държал глас-папирите на всякакви жетони, той усещаше ръцете си протрити до кокалчетата. Само кокалчета бяха станали пръстите му! Не, и тях ги нямаше, той беше безрък, без китки. Арънсън, Момчето-Тюлен!!! Безмозъчните му перки аплодираха един град, който не беше нищо друго, освен поредния джук-бокс, дебнещ под нозете му с идиотското си бръмчене. Но тая песен той я знаеше! За бога. *Знаеше я.*

Той примигна.

Един вътрешен клепач се спусна като студена стомана.

Той се обърна и стъпи в сребърните води на пътеката.

Намери онази стоманена река, която щеше да го върне до Великата врата.

По пътя срещна прислужничката на Корели, която се носеше, залутала се, по своето сребърно течение.

Колкото до поета и жена му, тяхната непрестанна борба отекваше навсякъде. Крясъците им опищяха тридесет булеварда, разтърсиха витрините на двеста магазина, обрулиха листата на седемдесет вида дървета и храсти из парка и стихнаха едва когато бяха удавени от гърмящия фонтан пред тях, който се издигаше като ярки фойерверки във въздуха на града.

— Цялата работа е там — викаше жена му в отговор на мръсните му ругатни, — че ти си дошъл единствено за да пипнеш първата срещната жена и да ѝ напълниш ушите с лошия си дъх и гадната си поезия.

Поетът измърмори някаква мръсна дума.

— Ти и от актьора си по-лош — продължаваше съпругата му. — Само едно си знаеш. Няма ли най-сетне да си затвориш проклетата уста?

— А ти? — изкрещя той. — О, боже, повръща ми се от тебе. Млъкни най-сетне, жена, или ще се хвърля във фонтана!

— Ха! Тъкмо от години не си се къпал. Ти си най-голямата свиня на века! Снимката ти ще бъде чест за календар на свинарите.

— Прекаляваш!

И се тръшнаха вратите на една сграда.

Докато тя стане, изтича и забарабани с юмруци по вратите, те вече бяха заключени.

— Отвори, страхливецо! — запищя тя.

Една ругатня долетя като далечно ехо на думите ѝ.

— Ах, каква прекрасна тишина! — прошепна той на себе си в огромния пашкул на мрака.

Харпуел се бе озовал в някаква спокойна огромност, просторна, подобна на утроба сграда, над която висеше свод от чист покой, беззвездна пустош.

Посред това помещение с диаметър петдесетина метра се виждаше някакъв апарат, машина. В тази машина имаше скали, реостати и превключватели, седалка и волан.

— Каква ли е тази машина? — прошепна поетът, но се приближи и се наведе да я пипне. — О, милосърдни Христе от разпятието, на какво мирише? Май на кръв и карантии? Не, в същност чисто си е като девическа премяна. И все пак с нещо изпълва носа. Насилие. Просто разрушение. Усещам как проклетата мърша потръпва като нервна хрътка. Пълна е с всякакви джаджи. Но ще опитаме една глътка.

Той седна в машината.

— Какво ли да опитам първо? Това?

Той щракна един ключ.

Баскервилската машина изръмжа в кучешкия си сън.

— Страшен звяр! — Той пипна друг ключ. — Как се включваш бе, зверо? И като се включи съвсем проклетото ти устройство, какво става? Хм, нямаш колела. Хайде де, вземи ми акъла. Ще рискувам.

Машината потрепера.

Машината потегли.

Втурна се. Понесе се.

Той стисна здраво волана.

— Свети боже!

Защото се озова на шосе и се носеше с растяща скорост.

Въздух струеше край него. Отгоре блясна небе с отлитащи багри.

Спидометърът приближаваше седемдесет, осемдесет.

А шосето се виеше и хвърляше срещу му. Невидими колела фучаха и свистяха по невероятно грубия път.

Далеч напред се появи един автомобил.

Носеше се бързо. И...

— Но той не кара в своята страна! Виждаш ли, жена? Сбъркал е лентата.

Тогава се сети, че жена му я нямаше.

Беше сам в колата, която се носеше вече с деветдесет мили в час срещу друг автомобил, летящ със същата скорост.

Той завъртя волана.

Автомобилът му мина вляво.

Почти в същия миг другата кола направи съответно движение и мина в същата лента.

— Проклет глупак, какво си мисли... Къде ли е проклетата спирачка?

Опипа с крак пода. Нямаше спирачка. Виж ти, каква особена машина наистина. Може да вдига каквато скорост си искам, но не може да спира, докато... какво? Докато не спре сама ли? Никаква спирачка нямаше. Нищо друго освен още педали за газ. Цял ред кръгли педали на пода, които, натиснеше ли, вливаха сили в мотора.

Деветдесет, сто, сто и двадесет мили в час.

— Боже господи! — изкрещя той. — Ще се сблъскаме! Доволна ли си, момичето ми?

И в мига преди сблъсъка той си представи, че май ще е доволна.

Колите се сблъскаха. Изригнаха безцветни пламъци. Разбиха се на парченца. Затъркаляха се. Усети, че се премяташе насам-натам. Той

беше факла, запратена в небето. Ръцете и краката му се понесоха в бесен чарлстон из въздуха и той усети костите си да се трошат като захарна пръчка в чуплив, агонизиращ екстаз. После, вкопчил се в смъртта като в тъмна любима, размахвайки крайници, той пропадна в черно недоумение, потъвайки в по-нататъшното нищо.

Той лежеше мъртъв.

Той лежеше мъртъв дълго време.

После отвори едно око.

Почувства бавен огън под душата си. Почувства мехурчета като в завиращ чай да се издигат към повърхността на съзнанието.

— Аз съм мъртъв — каза си той, — обаче съм жив. Видя ли всичко това, жена? Мъртъв, но жив.

Намери се седнал в машината, с изправени рамене.

Седя така десетина минути, опитвайки се да проумее какво беше станало.

— Виж ти — мислеше той. — Колко интересно. Да не кажа вълшебно. Да не кажа просто възхитително! Ама наистина, изтърси ми всичките гаранции, извади ми душата през едното ухо и я върна през другото, изкара ми въздуха, изпочупи ми костите и ми взе акъла, но все пак, но все пак, но все пак, жена, но все пак, скъпа ми, сладка Мег, Меги, Мигън, колко жалко, че те нямаше тук, щеше да изкара целия тютюнев катран от вонящите ти дробове, да изтърси цялата тази гадна, гробищна, безмозъчна тъпота чак от мозъка на костите ти. Сега да те видя, жена, само да те видя, че да чуя твоето Харпуел-съпруга-ми-поета.

Той запипа по таблото.

Включи страхотния мотор-хрътка.

— Да опитаме още някое развлечение? Да опитаме някое друго пикниково-екскурзионно унищожително сражение? Давай.

И той подкара колата.

Почти моментално тя вдигна сто, а после сто и петдесет мили в час.

Почти моментално срещу му се появи противниковата кола.

— Смърт! — каза поетът. — Значи ти си винаги тук, така ли? Някъде наоколо ли висиш? Това ли ти е ловната зона? Тогава да ти видим нрава.

Колата му се носеше. И другата летеше.

Той отби в съседната лента.

Отсрещната кола направи същото, устремявайки се към Разрушението.

— Да, ясно. Ами на ти тебе тогава! — и той завъртя друг ключ и натисна друг педал.

В мига преди удара двете коли се преобразиха. Сякаш минали през воал на илюзионист, те се превърнаха в реактивни самолети на старт. С вой двата самолета избълваха пламъци, раздраха въздуха, изригнаха свръхзвукови експлозии преди най-мощната от тях — когато се сблъскаха като два снаряда, сляха се, сплавиха се, смесиха кръвта и съзнанието си във вечен мрак и накрая паднаха в гнездо от странно мирна нощ.

— Аз съм мъртъв — помисли си пак той.

И ми е хубаво, благодаря.

Пробуждайки се, усети усмивка на лицето си.

Седеше в машината.

Два пъти умрях, мислеше си той, а всеки път се чувствам все по-добре. Защо ли? Колко странно. От странно по-странно. Невероятна работа.

Той пак включи двигателя.

Какво ли този път?

Дали става на локомотив? — почуди се той. — Да опитаме ли с един черен пухтящ влак от почти праисторически времена?

И като потегли, той вече беше машинист. Горесте блестеше небето и киноекранът, Или каквото там беше, бързо сменяше илюзии за бликащ дим и пищене на пара, за тежки колела по лъскави релси, а релсите се вият нататък през хълмове и далеч напред в планината се задава друг влак, черен като стадо бизони, и изригва кълба дим, и е на същите две релси, на същия коловоз и се носи към чудовищната катастрофа.

— Досещам се — каза поетът. — Почвам да разбирам. Почвам да проумявам какво е това и за какво служи. За такива като мен, нещастни идиоти, скитащи се по света, объркани и оскърбени от момента, в който са излезли от майчината си утроба, обременени с Христова вина и полудяващи от желание да разрушават, те трупат рани и белези, вечните ежедневни обвинения на жена си и едно само е сигурно — ние искаме да умрем, искаме да ни убият и ето ти го най-подходящото за това нещо — моменталната разплата. Тъй че да се разплащаме сега,

машинално, да им върнем за подаянията, хищно устройство! Покосявай, смърт! Аз съм тъкмо, който ти трябва.

И двата локомотива се сблъскаха, стовариха се един върху друг. По черната стълба на експлозията те се преметнаха нагоре и склучиха пътищата си, сплескаха мазните си черни търбуси и котли и красиво взривиха нощта в агонизираща вихрушка от отломки и пламъци. После локомотивите, в тронав, плякосващ танц се сграбиха един друг, споиха яростта и страстта си, направиха чудовищен реверанс и се сгромолясаха от планината, търкаляйки се хиляда години надолу по скалистата урва.

Поетът се пробуди и веднага сграбчи лостовете за управление. Тананикаше си под нос нещо, зашеметен. Подпяваше смахнати песнички. Очите му блестяха. Сърцето му лудо биеше.

— Още, още! Вече разбирам, вече знам какво да правя. Още, още, моля ви се! О, боже, дай ми още, защото истината ще ме освободи. Още!

Натискаше три, четири, пет педала.

Щракна шест ключа.

Машината стана автомобил-самолет-локомотив-хидроплан-снаряд-ракета.

Той се носеше, изпускаше пара, ръмжеше, фучеше, летеше. Автомобили се насочваха срещу него. Локомотиви растяха застрашително. Свръхзвукови самолети се забиваха в него. Виеха ракети.

И в едно лудо, тричасово забавление той порази двеста коли, блъсна двадесет влака, взриви десет хидроплана, разби четиридесет снаряда и накрая, далеч в космическото пространство, отдаде ликуващата си душа в последен четвъртоюлски празник на смъртта, когато с една междупланетна ракета се заби със скорост двеста хиляди мили в час в един железен метеорит и красиво отиде по дяволите.

Пресметна, че в няколкото кратки часа е бил разкъсван и събиран отново общо около петстотин пъти.

Когато всичко свърши, той седеше, без да пипне волана, нозете му не докосваха педалите.

Стоя така половин час, после се разсмя. Отметна глава назад и избухна в оглушителен смях. Накрая стана, поклати глава, по-пиян от

когато и да било през живота си, сега вече истински пиан и знаеше, че така ще си остане завинаги и никога повече няма да му се допие.

Наказан бях, помисли си той, най-сетне истински ме наказаха. Най-после наистина ме раниха и разбиха достатъчно — и то толкова пъти, че повече няма ѝ да помисля за рани и разрушаване, не ще имам нужда да трупам огорчения, да приемам нови болки или да моля за обикновени обиди. Бог да благослови гения на човека и изобретателите на такива машини, които позволяват на виновния да си плати и най-сетне да се освободи от черния албатрос и ужасното бреме. Благодаря ти, Град, благодаря ти, утешителю на нуждаещи се души. Благодаря ти. Откъде ли се излизаше?

Една врата се плъзна встрани.

Съпругата му стоеше и го чакаше.

— А, ето те и тебе — каза тя. — И още си пиан.

— Не — отвърна той. — Мъртъв.

— Пиан си.

— Мъртъв съм — повтори той, — прекрасно мъртъв най-сетне. Което означава — свободен. Повече нямам нужда от теб, мъртва Мег, Мег-Мигън. Ти също си свободна, като една ужасна съвест. Върви да преследваш някой друг, момичето ми. Върви да погубваш. Прощавам ти греховете към мен, защото най-после простих на себе си. Измъкнах се от християнския капан. Аз съм онзи бродещ скъп покойник, който, вече мъртъв, може най-после да живее. Върви и направи като мен, лейди. Вътре в себе си. Получи наказанието си и стани свободна. Довиждане, Мег. Сбогом. Чао.

И той тръгна без посока.

— Накъде пак си тръгнал? — извика му тя.

— Ами отново влизам в живота, в самата кръв на живота, най-после щастлив.

— Връщай се тука! — изкрещя тя.

— Не можеш да спреш един мъртвец, защото те се скитат из вселената, щастливи като деца из вечерно поле.

— Харпуел! — изрева тя! — Харпуел!

Но той вече беше стъпил на реката от сребърен метал.

Остави се на реката да го отнесе и се смееше чак докато сълзи заблестяха по бузите му, все по-далеч и по-далеч от писъците,

крясъците и рева на оная жена, как ѝ беше името? Все едно, оная, дето остана там назад и вече я няма.

Когато стигна до Вратата, той излезе през нея и тръгна покрай канала в прекрасния ден, отправяйки се към далечните градове.

Това беше църква.

Не, не е църква.

Уайлдър пусна вратата и тя се затвори.

Той стоеше в катедрален мрак и чакаше.

Покривът, ако това беше покрив, излъхна нагоре някак тревожно, отля се далеч извън обсега на погледа.

Подът, ако това беше под, се усещаше само като някаква твърд под нозете. И той беше черен.

А после се появиха звездите. Беше като първата нощ от детството, когато баща му го изведе извън града до един хълм, където осветлението не можеше да смали Вселената. И хиляди, не, десет хиляди, не, десет милиона милиарди звезди изпълваха мрака. Звездите бяха ярки и най-различни и изглеждаха равнодушни. Дори тогава разбра: не ги интересуваше. Дали дишам, или не дишам, жив ли съм или умрял — очите, които гледаха отвсякъде, не ги интересуваше. И той хвана ръката на баща си и се вкопчи здраво, сякаш можеше да пропадне в тази бездна.

Сега, в тази сграда, го изпълни някогашният ужас и чувство за красота, някогашният безмълвен плач за човечеството. Звездите го изпълниха с жалост към малките хора, изгубени сред толкова много простор.

После стана и нещо друго.

Пространството под нозете му се разтвори широко и пропусна още един милиард искри светлина.

Той остана като муха върху огромната леща на телескоп. Пристъпи по водите на пространството. Стоеше върху гъвкавата прозирност на огромно око и като в зимна нощ всичко около него — под нозете и над главата му, във всички посоки — беше само звезди.

Значи това все пак беше църква, катедрала, безброй разхвърляни из вселената светилища — ето там, храма на мъглявината Конска глава, тук — галактиката Орион, а там — Андромеда, подобна на глава на бог, застрашително втренчена, пронизваща суровата тъмна

субстанция на нощта, за да прободне душата му и я прикове, гърчеща се, на гърба на плътта му.

Бог отвсякъде бе впил в него немигащите си очи без клепащи.

А той, бактериално-дребна отломка от същата тази Плът, отвърна с поглед и леко трепна.

Той чакаше. И една планета изплува от пустотата. Тя се завъртя около себе си и показа огромното си есенно-зряло лице. Описа кръг и дойде под него.

И той се озова върху далечен свят на зелена трева и огромни сочни дървета, където въздухът бе свеж, а една река ромолеше наблизко като реките от детството, проблясващи под слънцето със стрелкащи се рибки.

Разбра, че беше пътувал много надалеч, докато стигне този свят. Зад него беше ракетата. Зад него беше цял век пътуване, сън, очакване и сега, тук, го чакаше наградата.

— Мое ли е? — попита той простия въздух, простата трева, дългата простота на водата, която се носеше лениво сред плитките пясъци.

И светът отговори без думи: твое.

Твое, без дългото пътуване и скуката, твое, без деветдесет и девет годишен полет от Земята, без сън в камери, без венозно хранене, без кошмарни сънища, в които Земята е загубена завинаги, твое, без мъки и изтезания, без изпитания и грешки, провали и разрушения. Твое — без пот и ужас. Твое — без порой от сълзи. Твое. Твое.

Но Уайлдър не протегна ръце, за да приеме.

И слънцето помръкна в чуждото небе.

И светът отплува изпод нозете му.

И друг свят доплува и премина във величествен парад от още по-блестящи великолепия.

И този свят също се завъртя пред него, за да го прецени. И тук поляните бяха по-пищно зелени, планините бяха с шапки от разтапящи се снегове, в далечни ниви зрееха непознати урожаи, коси край нивите го чакаха да ги вземе, да замахне и окоси зърното и да си живее живота, както той поиска.

Твое. Съвсем лекичък ветрец докосна косите му и пошепна в ухото му това: твое.

А Уайлдър, без да поклати глава, се отдръпна. Той не каза „не“. Само помисли на ум отказа си.

И тревата умря по полята.

Планините се сринаха.

Реките пресъхнаха.

И светът отплува.

А Уайлдър пак се озова сред пространството, където някога бе стоял бог, преди да сътвори света от Хаоса.

Накрая той проговори и каза:

— Много лесно би било така. О, боже, сигурно ще е хубаво. Без труд, без нищо, само да приемеш. Но... Ти не можеш да ми *дадеш* каквото искам.

Той погледна към звездите.

— Нищо не бива да бъде давано, никога.

Звездите почнаха да угасват.

— В същност е много просто. Аз трябва да заема, да си го спечеля. Аз трябва да си го взема.

Звездите потрепнаха и умряха.

— Много съм ви задължен и благодаря, но Не.

Звездите изчезнаха до една.

Той се обърна и без да поглежда назад, тръгна през мрака. Дланта му опря о вратата. Той излезе в града.

Не пожела да чуе как механичната вселена зад него заплака в страхотен хор, цялата стенания и уязвеност, като пренебрегната жена. В огромната роботска кухня полетяха съдове. Но още преди да паднат на пода, Той вече си беше отишъл.

Това беше Музей на оръжията.

Ловецът вървеше сред витрините.

Отвори една и взе да разгледа някакво оръжие с конструкция като антена на паяк.

То забръмча, рой металически пчели излетяха от дулото на оръжието и ужилиха манекена-мишена на около петдесет метра, после паднаха безжизнени, подрънквайки на пода.

Ловецът кимна възхитен и сложи оръжието обратно във витрината.

Той кръстосваше насам-натам, любопитен като дете, и изпробваше различни оръжия, които разтваряха стъклото или разтапяха метала в яркожълти локви лава.

— Отлично! Прекрасно! Забележително!

Възклицанията му бликаха едно след друго, при всяко отваряне и затваряне на витрините, докато най-после си избра оръжие.

То представляваше една пушка, която без шумотевица и злоба унищожаваше материята. Натиснеш един бутон, кратко блясва синя светкавица и целта просто изчезва. Никаква кръв. Никаква лъскава лава. Никакви следи.

— Добре — каза той, напускайки Музея, — вече имаме оръжието. А какъв ли ще е Дивечът, Най-великият звяр досега в Дългия лов?

Той скочи върху движещата се пътека.

Час по-късно беше минал покрай хиляди сгради, бе разгледал преценяващо хиляди паркове, без да си помръдне пръста.

Прехвърляше се, дебнейки, от една пътека на друга, сменяше скоростите ту в една, ту в друга посока.

Докато най-сетне забеляза една метална река, която се губеше под земята.

Инстинктивно скочи на нея.

Металното течение го понесе към тайната утроба на Града.

Тук всичко беше топлокръвен мрак. На едно място странни помпи движеха пулса на Града. Другаде се дестилираха течностите, които смазваха пътищата, издигаха асансьорите и пълнеха с движение канцелариите и магазините.

Ловецът застина, снишен на пътя, присвил очи. Дланите му овлажняха. Пръстът до спусъка поглаждаше метала на оръжието.

— Да — прошепна той, — за бога, ето го! Това е той! Самият Град... е Великият Звяр. Как не ми беше хрумнало? Градът-Звяр, ужасният хищник. Той закусва, обядва и вечеря с хора. Убива ги с машини. Схрусква кокалите им като препечени филийки. Изплюва ги като клечки за зъби. И живее дълго след смъртта им. Градът, боже мой, Градът. Добре, сега...

Той се плъзгаше през тъмните пещери на телевизионни очи, които му показваха далечни алеи и високи кули.

Потъваше все по-дълбоко в търбуха на подземния свят, докато реката се снишаваше. Мина край училище за компютри, които декламираха в налудничав хор. Потрепна, когато от една гигантска машина над него като шушнец сняг се спусна облак книжни конфети — вероятно бяха от перфокарти, регистрирали неговото минаване.

Той вдигна пушката и стреля.

Машината изчезна.

Той пак стреля. Скелетната подпора на друг механизъм изчезна.

Градът нададе вой.

Отначало съвсем нисък, после много висок, а след това продължи да вие като сирена. Почнаха да светкат лампички. Звънци зазвъниха, откликвайки на тревогата. Металната река под нозете му потрепна, забави ход. Той стреля по телевизионния екран, втренчил в него бялото на окото си. Екранът примигна и престана да съществува.

Градът пищеше все по-пронизително, докато накрая самият той закрещя яростно срещу него и чак от мозъка на костите му бълваше черната пушилка на беса.

Прекалено късно забеляза, че пътят, по който се движеше, пропада в скърцащата със зъби паст на машина, използвана за някаква от векове забравена цел.

Помисли си, че като натисне спусъка, ужасната паст ще изчезне. И тя наистина изчезна. Но както се носеше по пътеката, тя почна да увеличава скоростта си и той се олюля и падна. Едва тогава установи, че пушката му в същност не унищожаваше нещата, а просто ги прави невидими — те си оставаха на мястото, но не се виждаха.

Нададе ужасен вик, който потъна в рева на Града. С последни сили захвърли пушката. Зъбци, колела и лагери я поеа надолу и я смляха.

Последното, което той видя, бе дълбока асансьорна шахта, потъваща може би на километър в земята.

Разбра, че поне две минути ще пада, докато стигне дъното. Изкрещя.

Ужасното е, че щеше да бъде в съзнание... през целия път до дъното...

Реките се разтърсиха. Сребърните реки потрепераха. В гърча си пътеките раздрусаха металните брегове, през които минаваха.

Уайлдър, както пътуваше, едва не падна от сътресението.

Не се виждаше какво бе предизвикало труса, но май някъде много надалеч се носеше рев, тътенът на ужасен рев, който бавно заглъхваше.

Уайлдър продължи. Сребърната лента се носеше напред. Но Градът изглеждаше застинал в стойка, със зинала уста. Градът изглеждаше напрегнат. Огромните му безбройни мускули се бяха опнали, нащрек.

Усетил това, Уайлдър закричи, въпреки че го движеше бързата пътека.

— Слава богу. Ето я Вратата. Колкото по-скоро се измъкна оттук, толкова по-добре...

Вратата наистина беше там, на по-малко от сто метра. Но в един миг, сякаш чула думите му, реката спря. И потръпна. После тръгна обратно, отнасяйки го в посока, накъдето той не искаше да отива.

Изпълнен е лошо предчувствие, Уайлдър рязко се обърна и при движението си падна. Вкопчи се за веществото на бягащия тротоар.

Лицето му, притиснато о вибриращата скара на стремителния паваж, усети как машинариите отдолу се зацепват и въртят, бръмчат и стенат, неспирно движещи се, е вечната им треска за пътуване и безсмислени екскурзии. Под кроткия метал бръмчаха и жилеха цели полкове стършели, залутани пчели жужаха и утихваха. Проснат по лице, той видя как Вратата зад него се отдалечава. Притиснат от някакъв товар, той най-после си опомни какво тежи на гърба му — реактивният двигател, който щеше да му даде криле.

Натисна бутона на колана си. И тъкмо преди пътеката да го довлече до гаражи и музейни стени, той се издигна във въздуха.

Излетял, той закръжи във въздуха и забеляза Паркхил, вдигнал очи нагоре, целият омаслен, да се усмихва през изцапаното си лице. Зад Паркхил, до самата Врата, стоеше изплашената прислужница, А още по-нататък, близо до пристана с яхтата, стоеше Арънсън, обърнал гръб на Града, и нервничеше да потеглят час по-скоро.

— Къде са останалите? — извика Уайлдър.

— О, те няма да се върнат — отвърна невъзмутимо Паркхил. — Така се очертава май. Искам да кажа, намериха си мястото.

— Намерили го! — възкликна Уайлдър, полюшвайки се във въздуха, докато се извиваше бавно и неспокойно се озърташе. —

Трябва да ги измъкнем! Тук е опасно.

— Ако ти харесва, не е опасно. На мен лично ми харесва — каза Паркхил.

А през това време по земя и по въздух се усещаше приближаващо земетресение, но Паркхил не му обръщаше внимание.

— Вие заминавате, значи — каза той, сякаш нищо лошо нямаше. — Така си и знаех. И защо?

— Защо ли? — Уайлдър кръжеше като водно конче преди повея на буреносен вятър. Носен нагоре-надолу, той хвърляше думите си по Паркхил, който не се и опитваше да ги избягва, а само се усмихваше и кимаше. — За бога, Сам, това място е Ад. Марсианците са имали достатъчно акъл, за да се махнат оттук. Видели са, че са надстроили себе си. Тоя проклет Град прави всичко, а това е прекалено много! Сам!

В този момент и двамата погледнаха нагоре. Защото небето започна да се затваря като раковина. Огромни клепачи се сближаваха като менгеме на тавана. Покривите на сградите се скланяха към себе си като листца на цвете. Прозорците се затваряха. Затръшваха се врати. Тътен от оръдейни изстрели отекваше по улиците.

Вратата с грохот почна да се затваря.

Челюстите на вратата се сближиха, потръпвайки.

Уайлдър извика, завъртя се и се спусна бързо надолу.

Беше чул вика на прислужничката. Видя я да протяга ръце към него. Доближи се и я хвана. Отблъсна се нагоре и реактивният двигател ги издигна двамата.

Като куршум към мишена се устреми той към Вратата. Но миг преди да я достигне, тронав от товара си, Вратата с трясък се затвори. Той едва успя да измени посоката си и се понесе нагоре покрай грубия метал, но в този момент целият Град се разтърси с грохот на стомана.

Паркхил извика отдолу. А Уайлдър летеше все нагоре и нагоре покрай стената, оглеждайки се наоколо.

От всички страни небето се затваряше. Листцата се свеждаха и сближаваха. Оставаше само една малка пролука в каменното небе отдясно. Той се устреми нататък. С отчаяни усилия прелетя през нея в момента, когато краищата на стоманата щракнаха и Градът се затвори в себе си.

За миг той увисна неподвижно във въздуха, после се спусна покрай външната стена към пристана, където Арънсън стоеше до яхтата и гледаше плътно затворената Врата.

— Паркхил — промълви Уайлдър, загледан към Града, стените, Вратата. — Глупако. Нещастни глупако.

— Всички излязоха глупаци — каза Арънсън и се обърна. — Глупаци, един от друг по-глупаци.

Изчакаха още малко, заслушани в бръмченето на Града, жив, затворен в себе се, огромната му паст погълнала няколко къчета топлина, няколко загубени хора, изчезнали някъде вътре. Вратата вече никога нямаше да се отвори. Градът бе получил каквото му трябваше и то щеше да му стигне за дълго време.

Уайлдър гледаше назад към Града, докато яхтата ги изведе изпод планината и пое по канала.

След около една миля настигнаха поета — вървеше си по брега на канала. Той им махна с ръка:

— Не, не, благодаря. Ще се поразходя — такъв прекрасен ден. Довиждане. Давайте.

Пред тях лежаха градове — малки градчета. Достатъчно малки, за да бъдат управлявани от човека, а не те да го управляват. Уайлдър дочу духовна музика. Видя неоновите светлини в свечеряването. Различи бунището в свежата нощ под звездите.

Отвъд градчетата бяха сребърните ракети, високи, в очакване да полетят към звездната пустош.

— Истински — шепнеха ракетите, — истински неща. Истинско пътуване. Истинско време. Истинско пространство. Никакви подаръци. Нищо гратис. Просто завинаги хубав, усилен труд.

Яхтата стигна до родното си пристанище.

— За бога, ракети — прошепна той, — само чакайте да ви взема в ръцете си.

И той затича в нощта, за да го стори.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.